

Видання присвячене
115-й річниці Одеської національної академії харчових технологій
та 5-й річниці Навчально-наукового інституту прикладної економіки
та менеджменту імені Г. Е. Вейнштейна

АДАПТИВНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ
ПРОМИСЛОВОСТІ В УМОВАХ
МІНЛИВОГО СВІТУ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеська національна академія харчових технологій
НАУКОВА ШКОЛА
«Забезпечення функціонування та розвитку системи економічної
безпеки держави та суб'єктів господарської діяльності»

АДАПТИВНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УМОВАХ МІНЛИВОГО СВІТУ

*Матеріали
наукового симпозіуму
з міжнародною участю
19 травня 2017 року*

За редакцією **О. І. Павлова**

Одеса
«Астропринт»
2017

Адаптивні стратегії розвитку підприємств харчової промисловості в умовах мінливого світу : матеріали наукового симпозиуму з міжнародною участю (19 травня 2017 р., м. Одеса) / Наукова школа «Забезпечення функціонування та розвитку системи економічної безпеки держави та суб'єктів господарської діяльності» ; за ред. О. І. Павлова ; Одеська національна академія харчових технологій. — Одеса : Астропринт, 2017. — 232 с.
ISBN 978–966–927–252–2

У збірнику подано тексти доповідей учасників наукового симпозиуму, які представляють науково-дослідні установи, вищі навчальні заклади України та зарубіжних країн. У них обґрунтовано теоретичні та методологічні засади, інструменти, механізми та напрями стратегічного управління сталим та безпечним розвитком підприємств харчової промисловості в умовах мінливого середовища господарювання.

Видання розраховане на наукових співробітників, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів, економістів, менеджерів, маркетингологів та інших фахівців галузі харчової промисловості.

УДК 338.439(063)

ISBN 978–966–927–252–2

© Одеська національна академія
харчових технологій, 2017

Павлов О. І.
ВІТАЛЬНЕ СЛОВО 11

Тематичний напрям 1
**ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ
СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ
ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ**

Андрєєва Н. М., Зінковська Д. В.
Маркетингова діагностика експортного потенціалу підприємств агропродовольчої сфери як інструмент прийняття стратегічних рішень 13

Антоненко М. Н.
Новая политическая идеология эволюции предприятий АПК Беларуси 18

Дідух С. М.
Основні принципи і напрями розвитку агропродовольчої сфери України 23

Коваленко О. В.
Щодо стратегічних пріоритетів державної продовольчої політики в умовах сьогочасних викликів 26

Крисанов Д. Ф.
Теоретичні засади і прикладні аспекти формування європейської моделі харчової безпеки в аграрному секторі економіки України 30

Кулаковська Т. А.
Системний підхід до регулювання сталого та збалансованого розвитку агропродовольчої сфери України 47

Пармакли Д. М., Дудогло Т. Д.
Примеры графического метода исследований в экономике ... 52

Тематичний напрям 2

**СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ
СТАЛИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ
ПРОМИСЛОВОСТІ**

Бондар В. А.

Перспективи розвитку ринку органічних продуктів
України 61

Самофатова В. А.

Формування сільсько-міського континууму
для забезпечення сталого розвитку агропродовольчої
сфери регіону 65

Тематичний напрям 3

**РЕАЛІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМУ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ
НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ**

Козак К. Б.

Ефективне управління персоналом як передумова
виживання вітчизняних підприємств у конкурентному
середовищі 70

Смоквін М. В.

Стан та основні напрями розвитку підприємств харчової
промисловості Одеської області 74

Тематичний напрям 4

**ЕФЕКТИВНІСТЬ СТВОРЕННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ
ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ У ХАРЧОВІЙ
ПРОМИСЛОВОСТІ**

Гончарук А. Г., Лазарева Н. О.

Про ефективність українського виноробства:
порівняльний аналіз 78

Дерменжі Д. Ф.

Вплив змін до Податкового кодексу України на економіку
країни 82

Тематичний напрям 5

**СТРАТЕГІЯ АКТИВНОЇ І ПАСИВНОЇ АДАПТАЦІЇ
ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ
ДО МІНЛИВИХ УМОВ ГОСПОДАРЮВАННЯ**

Каламан О. Б.

Стратегічні напрями удосконалення регулювання
виноробної галузі 87

Фрум О. Л.

Застосовність активних адаптивних стратегій в стратегічному
управлінні підприємствами 91

Тематичний напрям 6

**ВПРОВАДЖЕННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ
ІННОВАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ
ПРОМИСЛОВОСТІ**

Баранюк Х. О.

Дослідження окремих аспектів впливу факторів
на конкурентоспроможність підприємств 96

Бєлошапко М. О., Лобоцька Л. Л.

Розвиток ринку лізингових послуг для агропродовольчої
сфери України на сучасному етапі 100

Егунов Ю. А., Егунова И. Н.

Управление устойчивостью оптимальной производственной
программы предприятия 106

Касян С. Я.

Аграрна логістична дистрибуція та маркетингові
комунікаційні технології харчових підприємств: складові
інтерактивності 110

Ліпова О. Л.

Впровадження управлінських інновацій на підприємствах
харчової промисловості 116

Магденко С. О., Ощепков О. П.

Дослідження питань впровадження інновацій
на підприємствах м'ясопереробної галузі 121

Ніценко В. С.

Напрями підвищення енергоефективності
на підприємствах харчової промисловості 124

Іртищева І. О.

Еколого-економічні проблеми використання води
в харчовій промисловості 215

Мартинюк О. М.

Адаптивний механізм екологізації інноваційної діяльності
підприємств агропродовольчої сфери України: стратегічні
та проблемні питання впровадження 218

Меглей В. І.

Екологічні складові якості агропродовольчої продукції 222

Щурик М. В.

Екологічні пріоритети підприємств харчової промисловості
в агропромисловому комплексі 226

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО

Шановні друзі!

Проведення нашого наукового симпозіуму співпало у часі зі знаменними подіями — 115-ю річницею Одеської національної академії харчових технологій та п'ятиріччям з утворення Навчально-наукового інституту прикладної економіки та менеджменту імені Г. Е. Вейнштейна (ННІПЕтаМ) й наукової школи «Забезпечення функціонування та розвитку системи економічної безпеки держави та суб'єктів господарської діяльності».

За останні п'ять років в рамках тематики наукової школи підготовлено та захищено 4 докторських (2 було підготовлено на кафедрі економіки промисловості, а захищено на створеній на її базі кафедрі управління бізнесом; по 1 — на кафедрах менеджменту і логістики та маркетингу, підприємництва і торгівлі) та 17 кандидатських (по 5 — на кафедрах економіки промисловості, менеджменту і логістики, обліку і аудиту, 2 — на кафедрі маркетингу, підприємництва і торгівлі) дисертацій. За участю викладачів, докторантів, аспірантів, студентів академії, вітчизняних та зарубіжних науковців видано 16 колективних (6 — на кафедрі менеджменту і логістики, по 5 — на кафедрах обліку і аудиту та економіки промисловості, 1 — на кафедрі маркетингу, підприємництва і торгівлі) та 7 індивідуальних (6 — на кафедрі економіки промисловості, 1 — на кафедрі менеджменту і логістики) монографій. З 2012 року проведено 4 міжнародних науково-практичних конференцій, а також наукові конференції, симпозіум, семінар, 4 колоквиуми з міжнародною участю. За підсумками їх роботи видано 1 монографію та 10 збірників тез доповідей.

В нашому науковому симпозіумі взяли участь наукові співробітники, викладачі, докторанти, аспіранти, студенти, державні службовці чотирьох зарубіжних країн та десяти міст України, які представляють Державну установу «Інститут економіки та прогнозування» НАН

України, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, Інститут продовольчих ресурсів НААН, вищі навчальні заклади нашої країни, органи державної влади.

Наша діяльність в рамках тематичної спрямованості наукової школи є свідченням її користі для науки та чималого значення для вітчизняної практики господарювання.

Бажаю усім подальшої плідної роботи, творчості та натхнення.

З найкращими побажаннями
керівник наукової школи, завідувач
кафедри економіки промисловості ОНАХТ,
перший директор ННІПЕтаМ,
доктор економічних наук, професор
Павлов Олександр Іванович

Тематичний напрям 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Н. М. Андрєєва

*д-р екон. наук; головний науковий співробітник Інституту проблем ринку
та економіко-екологічних досліджень НАН України, м. Одеса, Україна*

Д. В. Зіньковська

*аспірантка кафедри маркетингу Одеського національного економічного
університету, м. Одеса, Україна*

МАРКЕТИНГОВА ДІАГНОСТИКА ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРИЙНЯТТЯ СТРАТЕГІЧНИХ РІШЕНЬ

Сучасна економічна ситуація в Україні характеризується посиленням ролі процесів інтеграції, глобалізації, соціалізації, інформатизації та екологізації виробництва. Це призводить до того, що ключовим вектором розвитку вітчизняних підприємств стає зовнішньоекономічна діяльність. Від можливостей підприємств до участі у міжнародній економічній співпраці залежить динаміка розвитку економіки України в цілому. Цей принцип є актуальним для усіх галузей економіки, проте доцільним є виділення провідної, стратегічної галузі, зрушення у якій сприятимуть розвитку і суміжних сфер. Такою галуззю може бути агропромисловий комплекс економіки України. Продукція, що випускається підприємствами агропродовольчої сфери, користується попитом серед споживачів на міжнародному ринку. Зробити такий висновок можливо після аналізу показників структури експорту та імпорту. Частка експорту продукції агропромислового комплексу України за період з 2006 по 2015 роки зросла з 11,86 % до 38,19 %, тобто більше ніж у 3 рази. В той час як імпорт зріс за той самий період із 7 % до 9,3 % [1, с. 7].

Саме тому більшого значення набуває вивчення поняття експортного потенціалу підприємства, інструментарію його дослідження та оцінки, а також методів керування ним. На нашу думку, ефективними

6. Кузьминич Г. Г. Факторы, влияющие на конкурентоспособность предпринимательских структур [Электронный ресурс] / Г. Г. Кузьминич. — Режим доступа: [http://com-nauka.isea.ru/files/sl/37 %20 %D0 %9A %D1 %83 %D0 %B7 %D1 %8C %D0 %BC %D0 %B8 %D0 %BD %D0 %B8 %D1 %87.pdf](http://com-nauka.isea.ru/files/sl/37%20%D0%9A%D1%83%D0%B7%D1%8C%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D1%87.pdf)
7. Куприна Н. М. Конкурентоспособность предприятия: виды и уровень / Н. М. Куприна // Формування ринкової економіки: зб. наук. пр. Спец. вип.: Регіональний розвиток України: проблеми та перспективи: у 2 ч. — К.: КНЕУ, 2011. — Ч. 1. — С. 567–570.
8. Соціо-еколого-економічний розвиток агропродовольчої сфери України в сучасних умовах: проблеми та шляхи їх розв'язання: монографія / авт. кол.: О. І. Павлов, К. Б. Козак, Д. Ф. Крисанов [та ін.]; за заг. ред. О. І. Павлова. — Одеса: Астропринт, 2015. — С. 106–120.

М. О. Белошапко

*студент факультету економіки, бізнесу і контролю
Одеської національної академії харчових технологій, м. Одеса, Україна*

Л. Л. Лобоцька

*канд. техн. наук, доцент; доцент кафедри економіки промисловості
Одеської національної академії харчових технологій, м. Одеса, Україна*

РОЗВИТОК РИНКУ ЛІЗИНГОВИХ ПОСЛУГ ДЛЯ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

В останні роки АПК показує значний ріст виробництва і експорту продукції, особливо у сфері рослинництва, що потребує високого рівня її забезпеченості сільськогосподарською технікою. Але, як відмітив завідувач відділу ринку матеріально-технічних ресурсів Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» О. Захарчук [1], аграрії забезпечені основними видами сільгоспмашин лише на 50 %. В Україні спостерігається великий відкладений попит на сільгосптехніку. Закупівля основних видів сільськогосподарської техніки складає 3–5 % від наявної, тоді як для нормального відтворення машинно-тракторного парку потрібно щорічно закуповувати 8–12 %. Особливо критична ситуація склалася з тракторами. Станом на 2016 рік, за різними підрахунками, понад 75 % тракторів знаходилися за межами амортизаційного та економічно доцільного терміну експлуатації. Недостатній рівень техніки призводить до втрати уро-

жаїв, зниження сировинної бази харчової промисловості, погіршення якості продукції.

Україна на сьогодні має біля 40 заводів з виробництва сільгосптехніки, проте сільгоспвиробники надають перевагу імпортній техніці. За даними митної статистики, у 2015 році було завезено тракторів на \$229,9 млн, комбайнів — на \$106,6 млн, а за дев'ять місяців 2016 року — на \$424,7 млн та \$218,3 млн відповідно. Якщо у 2015 році найбільш активно купували техніку агрохолдинги, то зараз її переважно купують господарства із земельним банком від 4 тис. га до 10 тис. га, а також малі підприємства. Переважною формою придбання техніки є взяття її у лізинг.

Лізинг (англ. leasing — оренда, майновий найм) — підприємницька діяльність, спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів, яка полягає в наданні лізингодавцем у виключне користування на визначений строк лізингоодержувачу майна. Основні положення лізингу сформульовані у Законі України «Про фінансовий лізинг» [2].

Лізинг має два види: фінансовий і оперативний.

Фінансовий лізинг (financial leasing) передбачає виплату лізингоодержувачем протягом строку дії договору сум, що покривають повністю вартість амортизації майна або більшу її частину, а також прибуток лізингодавця. Після закінчення строку дії договору лізингоодержувач може:

- повернути предмет лізингу лізингодавцю;
- укласти новий договір лізингу;
- викупити предмет лізингу по залишковій вартості.

Оперативний лізинг (operation leasing) укладається на термін, менший амортизаційного періоду майна. Після закінчення строку дії договору предмет лізингу повертається власникові або знову здається у фінансову оренду.

Лізингоотримувач вибирає оперативний лізинг, як правило, в двох випадках. По-перше, коли йому необхідно орендоване майно тільки на час, наприклад, щодо виконання разової роботи, або реалізації в життя одного індивідуального проекту. По-друге, коли орендоване майно схильне до досить швидкого морального зносу, і лізингоотримувач передбачає, що після закінчення терміну договору лізингу (оперативного) з'явиться нове, більш сучасне і ефективне аналогічне майно.

Лізинг має значні переваги.

1. Лізинг дає можливість використання нових високих технологій без значних додаткових капіталовкладень. Його можна порівняти з кредитуванням, яке не потребує негайного початку платежів. Коли підприємство використовує звичайний кредит, воно повинно оплатити частину вартості покупки за рахунок власних коштів. Лізинг дозволяє спочатку випробувати машини чи обладнання, а потім заповувати їх.

2. Основною перевагою перед кредитуванням є нижчі вимоги по заставі, оскільки в лізингу лише обладнання є предметом застави без будь-якого додаткового забезпечення, що суттєво збільшує доступність нового обладнання. Також лізинг можна оформити набагато швидше та простіше, ніж традиційну позику. Це актуально для машин сезонного використання, де період повністю збігається з часом експлуатації.

3. Позитивним є також те, що лізингові платежі відносяться на собівартість продукції в повному обсязі, що знижує оподатковуваний прибуток.

4. Комерційні банки, що займаються лізинговими операціями, мають всі переваги, властиві лізингу: мінімізацію кредитних та інших ризиків, залучення додаткової кількості фінансово-забезпечених клієнтів, підвищення своєї конкурентоспроможності на ринку.

5. Лізинг як активна форма кредитування посилює конкуренцію між банками та лізинговими компаніями, знижує вплив на позичковий відсоток, що стимулює приплив капіталів у виробничу сферу [3; 4].

Оподаткування при оперативному лізингу:

1) лізингоотримувач сплачує платежі за користування технікою (без виділення вартості техніки в складі лізингових платежів);

2) вся сума кожного платежу з оперативного лізингу обкладається ПДВ у повному обсязі;

3) всю суму кожного оплаченого лізингового платежу без ПДВ лізингоотримувач відносить на валові витрати;

4) ПДВ в розмірі 20 % на суму кожного лізингового платежу лізингоотримувач відносить до податкового кредиту з ПДВ.

Оподаткування фінансового лізингу:

1) платіж складається з відшкодування частини вартості техніки та комісії лізингової компанії;

2) техніка враховується на балансі лізингоотримувача, який нараховує на вартість техніки амортизацію, зменшуючи податок на прибуток;

3) ПДВ обкладається тільки вартість техніки;

4) комісія лізингової компанії в повному обсязі відноситься на витрати лізингоотримувача, зменшуючи оподатковуваний прибуток.

Щодо аграріїв, то до 2016 року вони мали можливість взагалі не сплачувати ПДВ в бюджет країни, зареєструвавшись об'єктом спеціального оподаткування. Але у 2016 році система оподаткування змінилася. Виробники зернових вже сплачували в бюджет 85 % ПДВ, а 15 % накопичували на власному рахунку для оновлення основних засобів. Підприємства, які працювали у сфері тваринництва, направляли в бюджет 20 %, останні 80 % залишали собі. З 2017 року цей спеціальний режим оподаткування було скасовано, тому зараз податкове навантаження на сільгосппідприємства значно зросло [5].

І все ж упродовж останніх років ринок лізингу набуває все більшої популярності серед українських підприємців, що підтверджується швидкими темпами його зростання (табл. 1) [6].

Таблиця 1

Кількість юридичних осіб-лізингодавців та фінансових компаній, що надають послуги фінансового лізингу

Тип установи	Станом на 30.09.2014 р.	Станом на 30.09.2015 р.	Станом на 30.09.2016 р.
Юридичні особи-лізингодавці	264	267	240
Фінансові компанії, що надають послуги фінансового лізингу	184	293	406

Протягом 9 місяців 2016 року фінансовими компаніями та юридичними особами, які не мають статусу фінансових установ, але можуть згідно із законодавством надавати фінансові послуги, укладено 7401 договір фінансового лізингу на суму 7772,7 млн грн (табл. 2) [6].

Динаміка вартості договорів, укладених протягом 9 місяців 2014 року — 9 місяців 2016 років, та договорів, чинних на кінець кожного звітного періоду, наведена на рисунку 1.

Робота лізингових компаній зосереджена в основному на аграрно-му і транспортному секторах. В структурі портфелів компаній у 2016 році договори в аграрному секторі становили 5,5 млрд грн, у транспортному секторі — 8 млрд грн. На 1,5 млрд грн було оформлено договорів у добувній промисловості, практично на 1 млрд грн — у будівництві, по 200—400 млн грн — в інших секторах. Загальна сума договорів була 23 млрд грн, у 2015 р. — 26 млрд грн.

Таблиця 2

Інформація щодо вартості договорів фінансового лізингу та їх кількості, укладених юридичними особами та фінансовими компаніями

Період	Вартість договорів фінансового лізингу, укладених за період, (млн грн)		Кількість договорів фінансового лізингу (од.), укладених за період	
	юридичними особами	фінансовими компаніями	юридичними особами	фінансовими компаніями
9 місяців 2014 р.	5 328,5	122,5	6 501	17
9 місяців 2015 р.	4 973,6	3,2	2 700	13
9 місяців 2016 р.	7 757,0	15,7	7 371	30

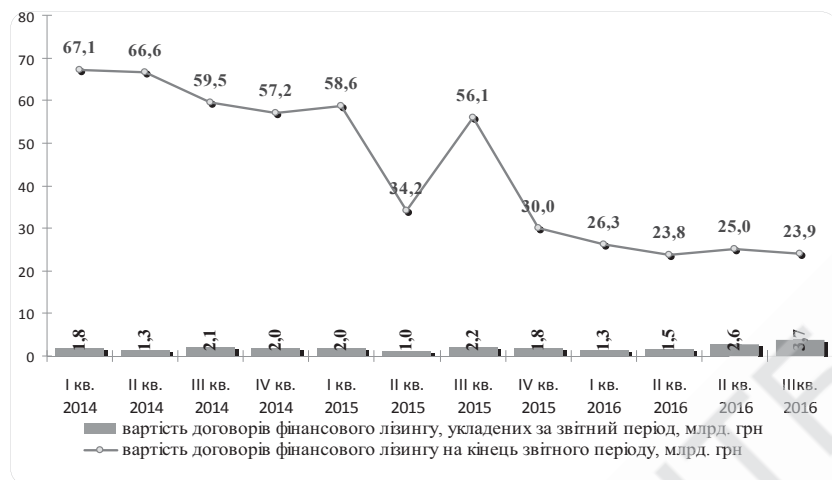

Рис. 1. Динаміка надання послуг фінансового лізингу

На рисунку 2 показано розподіл договорів фінансового лізингу. Станом на 30 вересня 2016 року спостерігається тенденція зменшення частки довгострокових договорів лізингу. Вартість договорів, термін дії яких більше 5 або дорівнює 10 рокам порівняно з аналогічною датою минулого року, зменшилась на 4 112,4 млн грн, договори з терміном дії більше 10 років зменшились на 414,3 млн грн [6]. Вартість договорів фінансового лізингу строком до 2 років показала ріст на 2220,6 млн грн, строком від 2 до 5 років — зменшилась на 3768,5 млн грн.

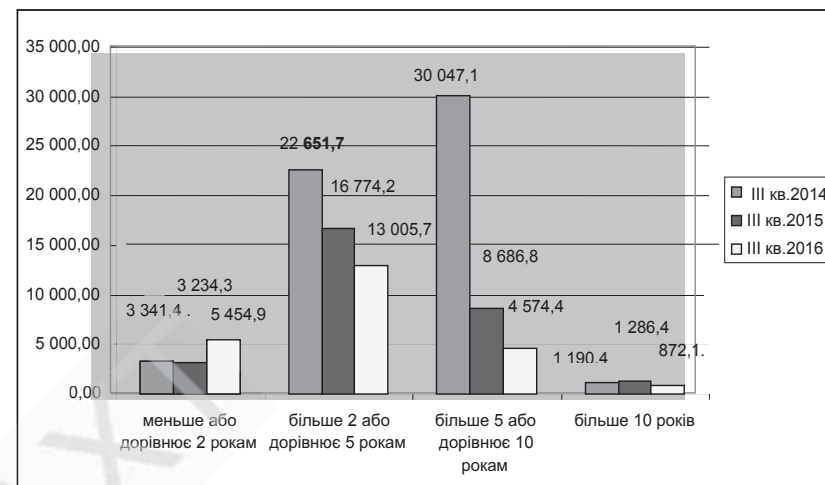

Рис. 2. Розподіл вартості договорів фінансового лізингу за терміном їх дії, млн грн

У 2017 році лізингові компанії будуть більш тісно працювати з сільгоспвиробниками в частині фінансового і податкового планування, беручи на себе не тільки кредитну функцію, а й консалтингову.

Незважаючи на економічні переваги впровадження лізингу, в Україні він не дуже поширений. Можна назвати багато факторів, що стримують його розвиток, але головним із них є відсутність нормативно-правової бази, яка б досконало регулювала лізингову діяльність. Комісія Нацкомфінпослуг готується внести на розгляд Верховної Ради України нову редакцію Закону України «Про фінансовий лізинг», який змінить податкове регулювання операцій лізингу і посилить захист користувачів послуг лізингових компаній.

Активне впровадження лізингових операцій на підприємствах України, зокрема, в агропродовольчій сфері, може стати потужним імпульсом технічного розвитку, переобладнання виробництва і структурної перебудови економіки.

Література

1. Аграрії забезпечені основними видами сільгоспмашин лише на 50 %, — експерт [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.uul.com.ua/press/leasnews/item_1025/

2. Про фінансовий лізинг: Закон України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show>
3. Переваги та недоліки лізингу як виду кредитування засобів виробництва в Україні / Ярошевич Н. Б. // 36. наук.-техніч. пр. Наукового вісн. НЛТУ України. — 2009. — Вип. 19.5. — С. 241–246.
4. Підлісецький Г. М. Фінансовий лізинг як механізм державної підтримки технічного забезпечення сільського господарства / Г. М. Підлісецький // Економіка АПК. — 2011. — № 4 (199). — С. 75–79.
5. Дядюра А. Почему лизинг — один из показателей реформ в стране [Электронный ресурс]. — Режим доступа: http://www.uul.com.ua/press/leasnews/item_1040/
6. Інформація про стан і розвиток фінансових компаній, лізингодавців та ломбардів України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://nfp.gov.ua/content/stan-i-rozvitok-finansovih.html>

Ю. А. Егунов

канд. экон. наук, доцент; доцент кафедры экономики предприятия и организации предпринимательской деятельности

Одесского национального экономического университета, г. Одесса, Украина

И. Н. Егунова

старший преподаватель кафедры экономики предприятия и организации предпринимательской деятельности

Одесского национального экономического университета, г. Одесса, Украина

УПРАВЛЕНИЕ УСТОЙЧИВОСТЬЮ ОПТИМАЛЬНОЙ ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ПРОГРАММЫ ПРЕДПРИЯТИЯ

В условиях рыночной экономики, когда каждый хозяйствующий субъект самостоятельно определяет направления своей производственной деятельности, номенклатуру и объемы выпускаемой продукции, значительно актуализируется задача формирования оптимальной производственной программы (ОПП) предприятия.

Важнейшей проблемой, снижающей действенность оптимизационных расчетов как инструмента формирования оптимального плана производства, является его чувствительность к колебанию основных параметров экономико-математической модели (ЭММ). Незначительные отклонения последних от запланированного их уровня (имеющие место в условиях рыночной турбулентности) приводят не только к изменению оптимальных объемов производства, но и, что самое главное, к изменению номенклатуры ОПП. Причем

указанные выше отклонения выявляются только на стадии производства, что не позволяет осуществлять какие-либо корректировки номенклатурного плана. В результате фактическая производственная программа предприятия может значительно отличаться от оптимальной.

В этой связи американский ученый В. Дж. Стивенсон отмечает, что менеджер может уверенно приступать к практической реализации оптимального решения, если оно относительно устойчиво к разумным изменениям основных параметров ЭММ [1, с. 271]. Здесь естественным образом возникают два вопроса. Каковы критерии относительной устойчивости ОПП и что понимать под разумными изменениями параметров ЭММ? Однако в рамках данной статьи ответы на поставленные выше вопросы не прозвучат, поскольку они требуют специального и глубокого исследования.

Формирование абсолютно устойчивой ОПП, по нашему убеждению, является нерешаемой задачей в принципе. Также не имеет решения и задача повышения устойчивости ОПП в процессе ее формирования за счет снижения чувствительности последней, поскольку данная характеристика объективно определяется значениями основных параметров ЭММ. При этом у менеджеров предприятия имеются реальные возможности в определенной степени обеспечивать устойчивость номенклатуры оптимального производственного плана в процессе его выполнения (далее для краткости — управление устойчивостью ОПП). В данной статье излагается авторский подход к решению указанной задачи.

Прежде всего, следует четко сформулировать основную цель процесса управления устойчивостью ОПП, которая, по нашему мнению, заключается в обеспечении допустимой вариации основных параметров ЭММ, т. е. такой вариации, в пределах которой состав и количественные значения продукции, вошедшей в ОПП, остаются неизменными.

Указанная выше цель определяет содержание процесса управления устойчивостью оптимального плана производства. Исследование данного вопроса мы будем осуществлять применительно к ОПП, максимизирующей прибыль от реализации продукции. При решении данной задачи в качестве коэффициентов целевой функции ЭММ традиционно используются удельные значения прибыли от реализации единицы продукции, рассчитанные по полной себестоимости. Однако использование указанного показателя существенно искажает

Наукове видання

**АДАПТИВНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ
ПРОМИСЛОВОСТІ В УМОВАХ
МІНЛИВОГО СВІТУ**

*Матеріали
наукового симпозиуму
з міжнародною участю
19 травня 2017 року*

Відповідальність за інформацію,
викладену в публікаціях, несуть автори

Українською та російською мовами

Завідувачка редакції *Т. М. Забанова*
Редактор *Н. Я. Рихтік*
Технічний редактор *М. М. Бушин*
Дизайнер обкладинки *В. І. Костецький*
Коректор *І. В. Шепельська*

Формат 60х84/16. Ум. друк. арк. 13,49.
Тираж 300 прим. Зам. № 188 (42).

Видавництво і друкарня «Астропринт»
65091, м. Одеса, вул. Разумовська, 21
Тел.: (0482) 37-07-95, 37-14-25, 33-07-17, (048) 7-855-855
e-mail: astro_print@ukr.net; www.astroprint.ua; www.stranichka.in.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1373 від 28.05.2003 р.